

Friskolan Lyftet AB (Org.nr. 556604-4599)
info@friskolanlyftet.se

2022-06-16
Dnr SI 2020:8002

Beslut

efter kvalitetsgranskning av läsfrämjande
arbete i grundskolan – med särskilt fokus på
undervisningen i svenska i årskurs 4–6 vid Vittra
Gävle i Gävle kommun med Friskolan Lyftet AB
som huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Vittra Gävle avseende verksamhetens kvalitet inom det läsfrämjande arbetet i grundskolan – med särskilt fokus på undervisningen i svenska i årskurs 4–6. Med läsfrämjande arbete avses här undervisningsinslag och aktiviteter som syftar till att stimulera och vidga elevers läsintrasse och utveckling av goda läsvanor.

Skolinspektionen gör bedömningar i förhållande till de kvalitetskriterier som myndigheten satt upp inom det granskade området. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, utifrån om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen i normalfallet att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär därefter en skriftlig redovisning av huvudmannen som visar vilka förbättringsåtgärder skolan vidtagit. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/lasframjande-arbete-i-grundskolan/>

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Vittra Gävle i följande utsträckning:

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Skolinspektionen bedömer att lärarna i *hög utsträckning* integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintrasse.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande läsfrämjande arbete i *flera delar* är strategiskt och uthålligt.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Rektorn behöver följa upp och analysera såväl resultat som de arbetsprocesser som påverkar och ingår i skolans läsfrämjande arbete, som grund för att vid behov initiera utvecklingsinsatser.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **16 december 2022** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till

skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2020:8002) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Här bedöms i vilken utsträckning lärarna integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse. I detta ingår att:

- Lärarna sätter läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen. Lärarna ger eleverna rika möjligheter till social interaktion och samtal kring det lästa.
- Lärarna framhåller läsningens värde genom att de visar intresse för vad eleverna läser samt ger läsningen utrymme och prioritet i undervisningen.
- Lärarna arbetar på ett genomtänkt och varierat sätt för att stimulera alla elevers läsintresse. Lärarna riktar läsfrämjande insatser särskilt mot elever med svagt intresse för eller ringa vana vid att läsa, eller som i övrigt begränsas av stereotypa mönster i sin läsning. Lärarna matchar läsmaterialet med elevernas intressen, erfarenheter och behov. Lärarna visar att de har höga förväntningar på samtliga elever genom att förmedla att alla elever kan utvecklas till goda läsare.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna i *hög utsträckning* integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna främjar elevernas läsintresse genom att sätta läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen. Detta visar sig bland annat genom att lärarna arbetar ämnesintegrerat och väljer aktuella texter utifrån de teman de arbetar med. Lärarna berättar att de på olika sätt förklarar syftet med läsningen för eleverna och att det är något de arbetar med kontinuerligt i samband med att eleverna väljer böcker och inför att de ska börja läsa. Lärarna ger därutöver eleverna möjligheter till social interaktion och samtal kring de texter de läser.

Granskningen visar vidare att lärarna främjar elevernas läsintresse genom att framhålla läsningens värde. Lärarna gör detta bland annat genom att visa intresse för vad eleverna läser samt genom att regelbundet samtala tillsammans med eleverna kring vilka böcker de är intresserade av att läsa. Läsningen ges även utrymme och tidsmässig prioritet i undervisningen.

Granskningen visar också att lärarna arbetar aktivt med läsfrämjande insatser och riktar dem mot elever med svagt intresse för läsning. Det framkommer att lärarna har en medvetenhet om generella skillnader i samhället vad gäller läsintresse och läsvanor som finns kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön. Lärarna tar på ett strukturerat sätt reda på elevernas läsintresse och läsvanor. Av granskningen framgår att lärarna i samband med screeningar och så kallade *checkpoints* följer upp elevernas läsintresse och hur ofta de läser, vilket lärarna även gör vid utvecklingssamtalen. Det framgår av granskningen att lärarna riktar vissa insatser till svagare läsare och elevgrupper som inte kan läsa ostört i hemmiljön. Lärarna arbetar även med generella insatser för att stimulera elevernas intresse för läsning. Granskningen visar vidare att lärarna matchar läsmaterial med elevernas erfarenheter, intressen och behov. Lärarna har ett nära samarbete med bibliotekarierna och de besöker tillsammans med eleverna biblioteket. Lärarna för även kontinuerliga samtal med eleverna om vad de är intresserade av att läsa och låter eleverna vara delaktiga i att välja vilka böcker som ska läsas i den gemensamma läsningen.

Motivering

Lärarna sätter läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen

Granskningen visar att lärarna sätter de texter eleverna läser i ett innehållsmässigt sammanhang och försäkrar sig om att syftet med läsningen framgår för eleverna. Av intervju med lärarna framgår att de arbetar ämnesintegrerat och med olika

teman till vilka de väljer läsmaterial utifrån det ämnesområden de arbetar med för tillfället. Eleverna berättar att när de läste om den franska revolutionen i de samhällsorienterande ämnena läste de även texter om den tidsepoken på svenskan. En svensklärare på mellanstadiet berättar att de har haft ett tema om Astrid Lindgren där de i samverkan med stadsdelsbiblioteket tog fram en boklåda med böcker skrivna av Astrid Lindgren. En annan svensklärare berättar att de även brukar läsa en bok och sedan se boken i filmatiserat format. Lärarna berättar att de även arbetat med ett tema om Alfred Nobel, där de läst om honom såväl i de naturorienterande ämnena som i svenskämnet. Lärarna berättar vidare att de på olika sätt förklarar syftet med läsningen för eleverna och att det är något de arbetar med kontinuerligt i samband med att eleverna väljer böcker och inför att de ska börja läsa. Några lärare säger att de arbetar mycket med att eleverna ska förstå hur olika texter är uppbyggda och att de kan användas för olika syften. Lärarna tydliggör för eleverna vilken typ av texter de ska läsa och varför de ska läsa texten. En lärare berättar att hen säger till eleverna att det är viktigt med läsning för att kunna vara med och påverka i samhället. Läraren exemplifierar med att hen sagt till eleverna att om de skulle vilja föreslå förbättringar av skolmaten är det viktigt att de förstår hur en argumenterande text är uppbyggd.

Granskningen visar vidare att lärarna ger eleverna möjligheter till social interaktion och samtal kring det lästa, såväl individuellt som gemensamt lästa texter. Det framgår av intervjuerna med såväl eleverna som lärarna att eleverna får samtala om de böcker de läser. Alla lärare berättar att de samtalar tillsammans med eleverna om de böcker som de läser vid högläsningen. En lärare berättar att de läser Harry Potter tillsammans i klassen och att de då gemensamt samtalar om till exempel bokens handling. Läraren berättar även att Harry Potter-böckerna innehåller många svåra ord och att de då gemensamt pratar om vad orden betyder. Lärarna uppger att de inleder högläsningen med att samtala i helgrupp om vad som hände i boken sist de läste och att de avslutar med att diskutera vad eleverna tror kommer hända nästa gång de läser. Lärarna och eleverna berättar också att de samtalar om de individuellt lästa texterna. Eleverna säger att de brukar samtala om dessa texter i par, men att de också kan diskutera texterna i helgrupp. Eleverna får även bearbeta texterna de läser genom att skriva. Eleverna skriver bland annat bokrecensioner och skickar skriftliga svar på frågor till lärarna via skolans lärplattform. Lärarna berättar vidare att eleverna även ges möjlighet att teckna kring det lästa. Eleverna får till exempel rita framsidor och bokryggar till böcker de läst.

Lärarna framhåller läsningens värde för eleverna

Granskningen visar att lärarnas undervisning reflekterar värdet av läsning genom att lärarna visar intresse för de texter eleverna läser och uppmuntrar dem att berätta om sin läsning. Lärarna samtalar kontinuerligt tillsammans med eleverna om vilka böcker de läser och hur det går att läsa. Det framgår av intervjuerna med

lärarna och rektorn att läsningen är integrerad i alla ämnen och att de framhåller för eleverna att det är viktigt att läsa i alla ämnen. Lärarna säger att de ofta uppmuntrar eleverna till läsning och poängterar läsningens betydelse, inte bara för svenskämnet utan även för att eleverna ska kunna tillägna sig kunskaper inom andra ämnen och för att klara sig i samhället i stort.

Vidare visar granskningen att läsningen ges utrymme och tidsmässig prioritet i undervisningen. Eleverna ges regelbundna möjligheter till såväl gemensam högläsning som individuell tyst läsning under lektionerna i svenska. Svensklärarna berättar att eleverna läser vid varje svensklektion och att eleverna även får läsläxor som de sedan skriftligt ska redovisa på olika sätt. De elever som av olika anledningar inte har goda förutsättningar att läsa sina läxor hemma har möjlighet att läsa dem i skolans språkstugor.

Lärarna arbetar med läsfrämjande insatser och riktar dem till elever med svagt intresse för läsning

Granskningen visar att lärarna har en medvetenhet om de generella skillnader i läsintresse och läsvanor som finns kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön, samt har kännedom om den egna elevgruppens erfarenheter, intressen och behov. Lärarna berättar att de kan se vissa mönster, men att dessa inte alltid behöver vara förekommande i alla klasser. Lärarna berättar att det finns elever med ett svagt läsintresse och som är svaga läsare. Däremot berättar en lärare att i hens klass är de flesta elever intresserade av att läsa. En annan lärare säger att det inte går att säga att pojkar läser mindre än flickor och exemplifierar med sin klass där pojkarna har lika stort läsintresse som flickorna. Lärarna och rektorn säger att de sett att det finns elever som har ett behov av att få läsa på skolan då de har lite svårare att få läsa ostört i sin hemmiljö. De berättar vidare att skolan ligger i ett område med socioekonomiska utmaningar och många av skolans elever kommer från hem där svenska inte är modersmål och många elever lever i trångboddhet. Skolan genomför screeningar av samtliga elevers läsförmåga och lärarna stämmer månatligen av elevernas kunskapsutveckling via så kallade *check points*. Vid dessa avstämningar kan lärarna identifiera olika typer av behov, såväl individuella som klassvisa. Eleverna berättar att de utöver att testa läshastighet och ordförståelse när de genomför sina screeningar och vid *checkpoints*, även får svara på frågor om hur ofta de läser och vad de är intresserade av att läsa. Eleverna berättar att de tidigare även svarat på en enkät där det fanns frågor om hur mycket de läser och vad de tycker om att läsa. Det framgår vidare av intervjuerna med lärarna att de även för kontinuerliga samtal med samtliga elever och att de genom dessa får kunskap om elevernas läsintresse och läsförmåga.

Det framgår av granskningen att lärarna riktar vissa insatser till svagare läsare och elevgrupper som inte kan läsa ostört i sin hemmiljö. Lärarna arbetar även med generella insatser för att stimulera elevernas intresse för läsning. Lärarna berättar att skolan inrättat språkstugor. En av anledningarna till detta är att erbjuda elever

som lever i trångboddhet och inte kan läsa ostört i sin hemmiljö får en möjlighet att läsa i skolan istället. En svensklärare berättar att hen alltid inleder språkstugan med att eleverna får läsa i 20 minuter. Samtliga lärare framhåller att en viktig faktor i det läsfrämjande arbetet, i synnerhet för de svagare läsarna, handlar om att finna böcker som intresserar eleverna, såväl de böcker som eleverna läser själva som de böcker lärarna läser i samband med högläsning. Vidare uppger lärarna att de även arbetar med generella insatser för att stimulera elevernas läsintresse. Vidare berättar lärarna och eleverna att de arbetar med en läsutmaning på skolan där eleverna tillsammans ska läsa ett hundra böcker under mellanstadiet och att om de klarar detta kommer erhålla ett pris. De uppmärksammar även den nationella bokdagen och bibliotekarierna genomför bokprat med eleverna.

Granskningen visar vidare att lärarna erbjuder eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas intressen, erfarenheter och behov, både när det gäller gemensam och individuell läsning. Eleverna får välja sina egna böcker i biblioteket och dessutom sätter bibliotekarierna ihop boklådor som finns i klassrummen. Lärarna och bibliotekarierna vid stadsdelsbiblioteket hjälper eleverna att välja böcker när de besöker biblioteket och bibliotekarierna besöker även klassrummen för att presentera böcker. Lärarna berättar att de frågar eleverna om vad de tycker om att läsa och att de sedan hjälper eleverna att hitta böcker i dessa genrer. Lärarna arbetar tillsammans med bibliotekarierna även med att ta reda på vad eleverna allmänt är intresserade av. En elev berättar att hen läste en bok om rymdfärjan Apollo varpå läraren uppmuntrade eleven att låna fler böcker om rymden. En annan elev berättar att hen blev intresserad av Harry Potter efter att de läst den första boken och läraren då uppmuntrade hen att läsa fler i sviten. Eleverna får även vara med och påverka vilka böcker och texter de ska läsa gemensamt. Eleverna får bland annat rösta på vilka teman de ska ha, vilka böcker som ska stå framme vid tavlan samt vilka böcker de ska läsa.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Här bedöms i vilken utsträckning skolans övergripande läsfrämjande arbete är strategiskt och uthålligt. I detta ingår att:

- Skolan bedriver ett strategiskt läsfrämjande arbete genom att rektorn verkar för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan mellan olika aktörer och som uppmuntrar lärare att sprida läsfrämjande strategier till varandra. I det strategiska läsfrämjande arbetet ingår också att att skolbiblioteket utgör en viktig resurs samt att skolan skapar fysiska och sociala miljöer som syftar till att stimulera elevernas läsintresse.
- Skolan uppmärksammar mönster och skillnader mellan olika elevgrupper när det gäller elevernas läsintresse, läsvanor och

läsförmåga. Rektorn med personal genomför insatser för att möta identifierade mönster och skillnader vad gäller läsintresse och läsvanor på den egna skolan. Rektorn förmedlar höga förväntningar på alla elever och skolpersonal när det gäller läsning.

- Skolan bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. Rektorn intar en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen. Med utgångspunkt i uppföljning och analys av såväl resultat som skolans arbetsprocesser initierar rektorn vid behov utvecklingsinsatser avseende det läsfrämjande arbetet.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande läsfrämjande arbete *i flera delar* utsträckt är strategiskt och uthålligt.

Skolinspektionens granskning visar att skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor. Rektorn verkar för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan mellan olika aktörer och av kunskapsspridning gällande läsfrämjande arbete. Lärarna är indelade i tre arbetslag där lärarna samverkar med varandra såväl mellan som inom arbetslagen. Av intervjuer med lärarna och rektorn framgår det även att lärarna samverkar skolövergripande avseende olika läsfrämjande insatser, exempelvis att samtliga elever ska inleda skoldagen med läsning 15-20 minuter och att alla lärare arbetar med ett Nobel-tema. Lärarna berättar att de arbetat för att det ska finnas en röd tråd för läsning från förskoleklass upp till och med årkurs 9. Vidare ser såväl rektorn som skolpersonalen skolbiblioteket som en viktig resurs i det läsfrämjande arbetet. Det framgår av granskningen att stadsdelsbiblioteket som ligger i skolans lokaler används regelbundet i undervisningen och är en del utav skolans läsfrämjande arbete i alla årskurser. Eleverna besöker regelbundet biblioteket tillsammans med sina lärare och de får även ta del utav boklådor vid olika tillfällen, exempelvis när de arbetar med olika teman. Bibliotekets personal kommer även ut i klasserna och genomför olika aktiviteter. Vidare visar Skolinspektionen granskningen att rektorn leder ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som syftar till att stimulera elevernas läsintresse.

Granskningen visar även att skolan uppmärksammar och möter skillnader mellan olika elevgrupper. Rektorn och lärarna har en förståelse för de generella skillnader som finns mellan olika elevgrupper vad gäller läsintresse, läsvanor och läsförmåga. Rektorn leder även ett arbete för att skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader vad gäller läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan. Skolan ligger i ett område med socioekonomiska utmaningar och många av eleverna kommer från familjer med annat modersmål än svenska. Skolan

har bland annat identifierat att trångboddhet är en faktor som påverkar elevernas möjlighet till läsning, skolan har bland annat därför inrättat språkstugor där eleverna får möjlighet att läsa på skolan istället för i hemmet. Det framgår vidare av granskningen att rektorn förmedlar höga förväntningar på alla elever och på skolpersonalen.

Vidare visar granskningen att skolan i flera delar bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. Det framkommer att rektorn uttrycker vikten av att arbeta med läsning och att rektorn är aktiv i skolans pågående läsfrämjande insatser. Rektorn leder dock inte ett samlat arbete för att följa upp och analysera i vilken mån och hur det läsfrämjande arbetet bedrivs i undervisningen och utbildningen, detta för att vid behov kunna initiera utvecklingsinsatser avseende skolans läsfrämjande arbete.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendationer för fortsatt arbete redogörs för under rubriken Identifierade utvecklingsområden nedan.

Motivering

Skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor

Granskningen visar att rektorn verkar för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan där lärare får möjlighet att kontinuerligt sprida fungerande läsfrämjande strategier till varandra. Skolans lärare är uppdelade i tre arbetslag. Lärarna samverkar därutöver med varandra vid skolövergripande arbetsplatsträffar (APT). Lärarna berättar att de samverkar med varandra såväl inom som mellan arbetslagen kring hur de ska arbeta för att stärka elevernas läsförmåga, som läsning generellt samt kring det läsfrämjande arbetet. Rektorn, den biträdande rektorn och lärarna berättar att läsning är något som ofta diskuteras i arbetslagen och vid APT. Lärarna säger att de diskuterar vikten av en progression i läsningen mellan skolans alla stadier och att de är överens om det vid skolan finns en röd tråd hur de ska arbeta med läsning. Det vill säga, att varje skoldag för samtliga elever ska inledas med 15 till 20 minuters läsning och att läsning ska ingå i alla ämnen. Lärarna berättar även att de samverkar kring temat om Alfred Nobel. Vidare har rektorn tillsammans med lärarna kommit överens om att samtliga årskurser ska samverka med stadsdelsbiblioteket.

Vidare visar granskningen att rektorn och skolpersonalen ser skolbiblioteket som en viktig resurs som används aktivt i det läsfrämjande arbetet av lärarna och eleverna från förskoleklass upp till årskurs 9. Av intervjuer framkommer att skolan använder det närliggande stadsdelsbiblioteket som skolbibliotek. Lärarna och eleverna framhåller att det i biblioteket finns ett rikt utbud av böcker som präglas av en variation vad gäller såväl svårighetsgrad som genre och utbud på olika

modersmål. Vidare använder lärarna biblioteket i skolans läsfrämjande arbete. Såväl rektorn, som eleverna samt lärarna berättar att de regelbundet besöker biblioteket och att bibliotekarierna kontinuerligt sätter samman boklådor, till exempel utifrån vilka teman som lärarna ska arbeta med för tillfället. Bibliotekarierna håller även i bokprat med eleverna.

Granskningen visar vidare att rektorn leder ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som syftar till att stimulera elevernas läsintressen. Av intervjuer med lärarna, eleverna och rektorn framgår att det finns böcker uppställda längst fram i klassrummen och att eleverna tecknar bokryggar och framsidor samt skriver bokrecensioner som sätts upp i klassrummen och i gemensamma utrymmen. I gemensamma utrymmen som till exempel grupprum och korridorer finns böcker, boktips och ett möbleman som stimulerar till läsning.

Skolan uppmärksammar och möter skillnader mellan olika elevgrupper

Granskningen visar att rektorn skapar en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader som finns bland skolans elever avseende deras läsvanor och läsintresse. Det framgår av intervjun med rektorn och den biträdande rektorn att de tillsammans med skolans personal har kännedom om de generella skillnader som finns i samhället vad beträffar intresset för läsning och att dessa kunskaper sätts i relation till situationen på den egna skolan. Rektorn och den biträdande rektorn följer tillsammans med specialpedagogen, specialläraren och lärarna upp de screeningar och *checkpoints* som genomförs av elevernas läsförmåga där elevernas läsintresse och läsvanor ingår. Det framgår även av elevintervjuerna att de tidigare de svarat på frågor om hur mycket de läser och vad de tycker om att läsa i enkäter.

Granskningen visar att rektorn har en övergripande bild av elevernas läsförmåga och läsintresse på skolan och skolan genomför generella läsfrämjande insatser och det finns exempel på läsfrämjande insatser mot specifika elevgrupper. Det framgår av intervjuerna med såväl rektorn som lärarna att skolan ligger i ett område med socioekonomiska utmaningar och många av skolans elever kommer från hem där svenska inte är modersmål och många elever lever i trångboddhet. Därför har rektorn vidtagit en rad insatser för att stimulera dessa elevers läsintresse. Det finns på skolan språkstugor där elever bland annat på grund av trångboddhet och får möjlighet att läsa i skolan. Vidare arbetar skolan med några generella insatser för att stimulera alla elevers läsintresse. Rektorn och lärarna berättar att läsningen är central för att kunna tillgodogöra sig alla ämnen och inte bara svenskämnet. Därför läser alla elever 15-20 minuter i inledningen av varje skoldag. Dessutom arbetar alla lärare med läsning i alla ämnen.

Granskningen visar vidare att rektorn förmedlar höga förväntningar på alla elever och skolpersonal. Lärarna berättar att rektorn i olika forum, såsom vid

arbetsplatsträffar, medarbetarsamtal och i kontakt med vårdnadshavare, framhåller att läsning är viktigt och centralt för samtliga ämnen och årskurser.

Skolan bedriver i viss mån ett samlat utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen

Granskningen visar att rektorn i flera delar intar en aktiv roll när det gäller de läsfrämjande insatserna i undervisningen och utbildningen. Lärarna berättar att rektorn är drivande i den pedagogiska utvecklingen av skolan. Av granskningen framkommer att rektorn är aktiv i insatser som handlar om skolans läsfrämjande arbete. Lärarna berättar att rektorn är mycket tydlig med att läsning är prioriterat för alla årskurser och ämnen på skolan. Därutöver framgår det av intervjuer med såväl lärare som rektorn att rektorn har beslutat att alla elever ska läsa i alla ämnen och att skoldagen alltid ska inledas med 15-20 minuters läsning. Lärarna säger att detta fungerar som en röd tråd i skolans arbete med läsning. Lärarna säger att rektorn även är drivande i att skolan ska arbeta tematiskt och ämnesintegrerat med läsning. Lärarna berättar vidare att rektorn är stöttande i olika insatser som lärarna genomför i det läsfrämjande arbetet och förmedlar att läsning är viktigt i alla ämnen.

Granskningen visar dock att rektorn inte gör någon samlad uppföljning och analys av det läsfrämjande arbetet på skolan. Däremot framgår det av intervjuerna med såväl rektorn som lärarna att rektorn har god kännedom om lärarnas arbete och hur de arbetar med läsning dels genom en kontinuerlig dialog med lärarna dels genom att rektorn deltar i de olika pedagogiska forum som finns på skolan. Därutöver har rektorn en god kännedom om elevernas läsförmåga, detta genom återkopplingar ifrån screeningar och de så kallade *checkpoints*.

Identifierat utvecklingsområde

- Rektorn behöver följa upp och analysera såväl resultat som de arbetsprocesser som påverkar och ingår i skolans läsfrämjande arbete, som grund för att vid behov initiera utvecklingsinsatser.

Granskningen visar att skolan till viss del bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. Rektorn antar i flera delar en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen, men leder inte ett samlat arbete för att följa upp och analysera i vilken mån och hur det läsfrämjande arbetet bedrivs i undervisningen och utbildningen.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹

¹ 2 kap. 9 § skollagen.

Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning och utvecklingen av utbildningen genomförs på skolenhetsnivå.² Av skollagen framgår vidare att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära.

Sverige har under ett antal år sett ett vikande läsintresse bland barn och unga.³ Vidare finns det orosmoln kopplade till en bristande likvärdighet avseende såväl läsförståelse som läsintresse, relaterat till både kön och socioekonomisk bakgrund.⁴ Med ett minskande intresse för läsning och ökande skillnader mellan elever, ökar betydelsen av skolornas läsfrämjande arbete och vikten av att skolan hittar sätt att stimulera och vidga samtliga elevers läsintresse och läsning.⁵

Skolinspektionen rekommenderar att skolan i högre grad bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. I detta ingår att rektorn tar en mer aktiv roll genom att följa upp och analysera såväl resultat som de arbetsprocesser som påverkar och ingår i det läsfrämjande arbetet samt, vid behov, initierar utvecklingsinsatser.

På Skolinspektionens vägnar,

Beslutet har fattats av Caroline Engskär, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Robert Östberg. I handläggningen av ärendet har även utredarna Britta Seeger och Stina Johansson deltagit.

² 4 kap. 4 § skollagen.

³ SOU 2018:57. *Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället*. s. 232, 248, 276. Skolverket (2019). *PISA 2018 15-åringars kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap*. Internationella studier 487, s. 45–46. Skolverket (2017). *PIRLS 2016 Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*, s. 39–40. Statens Medieråd (2019). *Ungar och Medier*, s. 7.

⁴ SOU 2018:57, s. 26.

⁵ Ibid, s. 89.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Vittra Gävle under vårterminen 2022. Granskningen har genomförts på distans via digitala intervjuer. Vid intervjuerna har information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten inhämtats. Intervjuerna genomfördes av utredarna Robert Östberg och Britta Seeger.

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare som undervisar i svenska i årskurserna 4–6.
- En gruppintervju med lärare som undervisar i textrika ämnen.
- En intervju med skolans rektor och biträdande rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt Skolverkets officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från intervjuerna för faktakontroll.

Fakta om granskad verksamhet

Vittra Gävle, med Friskolan Lyftet AB som huvudman, är en skola med förskoleklass och grundskolans årskurser 1–9. Skolenheten leds av en rektor. På Vittra Gävle är totalt 193 elever inskrivna. Av dessa går 78 elever i förskoleklass och årskurserna 1–3, 60 elever i årskurserna 4–6 och 55 elever i årskurserna 7–9. Vid skolan undervisar fyra lärare i ämnet svenska på mellanstadiet. Av dessa är samtliga legitimerade och behöriga. I skolans lokaler finns ett kommunalt stadsdelsbibliotek där det arbetar bibliotekarier som bland annat har i uppdrag att samverka med skolans lärare.

Bilaga 2: Författningsstöd

Av skollagen framgår att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁶

Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.⁷ Av kursplanen i svenska framgår att undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva.⁸ Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling.⁹

Skolan ska vara en god miljö för utveckling och lärande. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.¹⁰ Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.¹¹ Läraren ska vidare: ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.¹²

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas

⁶ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

⁷ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. Skolans uppdrag.

⁸ Ibid. 5.18. Svenska. Syfte.

⁹ Ibid. 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Ibid. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. God miljö för utveckling och lärande.

¹¹ Ibid. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

¹² Ibid. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

utveckling och lärande. Läraren ska i samverkan med [...] lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande.¹³

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁴ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.¹⁵ Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (systematiskt kvalitetsarbete) genomförs på skolenhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.¹⁶

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Vidare har rektorn ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹⁷

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, bland annat jämställdhet.¹⁸ Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans, samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen, med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁹

¹³ Ibid. 2.5 Övergång och samverkan.

¹⁴ 2 kap. 9 § skollagen (2010:800).

¹⁵ Ibid. 2 kap. 10 §.

¹⁶ Ibid. 4 kap. 4–5 §§.

¹⁷ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 2.8. Rektorns ansvar.

¹⁸ 1 kap. 5 § skollagen (2010:800).

¹⁹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde: Rektorn behöver följa upp och analysera såväl resultat som de arbetsprocesser som påverkar och ingår i skolans läsfrämjande arbete, som grund för att vid behov initiera utvecklingsinsatser.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?
